

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA

N A C R T

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O PUTNIM ISPRAVAMA
HRVATSKIH DRŽAVLJANA**

Zagreb, travanj 2014.

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o putnim ispravama hrvatskih državljana sadržana je u članku 2. stavku 4. podstavku 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj: 85/2010 – pročišćeni tekst i 5/2014 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Važeći Zakon o putnim ispravama hrvatskih državljana („Narodne novine“ broj: 77/99, 133/2002, 48/2005 i 74/2009) dozvoljava hrvatskim državljanima posjedovanje samo jedne putne isprave iste vrste.

Kroz primjenu odredbi navedenog Zakona ukazala se potreba da se pojedinim kategorijama hrvatskih državljana, prvenstveno poslovnim ljudima, dozvoli posjedovanje dviju putnih isprava iste vrste. Naime, institucijama državne vlasti obraćali su se poslovni ljudi iz raznih, osobito izvoznih usmjerenih sektora gospodarstva, te navodili da ne mogu putovati u inozemstvo radi obavljanja neodložnih poslovnih aktivnosti tijekom pribavljanja vize za ulazak u neke države, jer uz zahtjev za izdavanje vize moraju priložiti i putovnicu, a postupak izdavanja vize ponekad traje i nekoliko tjedana.

Ovim izmjenama i dopunama važećeg Zakona hrvatskim državljanima omogućit će se da na pisani obrazloženi zahtjev ishode i drugu putnu ispravu iste vrste, ako im je ona potrebna radi obavljanja gospodarskih, kulturnih ili sportskih djelatnosti u inozemstvu.

Važećim Zakonom o putnim ispravama hrvatskih državljana propisano je da zahtjeve za izdavanje putne isprave maloljetnim i poslovno nesposobnim osobama podnose zakonski zastupnici. Zakonski zastupnici djece su roditelji, ali odredbama važećeg Zakona nije propisan način postupanja u slučajevima kada oba roditelja ne žive zajedno s djetetom.

Prema ranijoj praksi Ministarstva unutarnjih poslova, kao tijela državne uprave nadležnog za izdavanje putnih isprava, zahtjev za izdavanje putovnice djetetu roditelji su podnosili zajedno ili je jedan roditelj podnosio zahtjev, a drugi je preuzimao izrađenu putovnicu djeteta. Navedeno postupanje dovodilo je do negodovanja stranaka jer u većem broju slučajeva roditelji nisu mogli podnositi zahtjev odnosno preuzimati putovnicu na opisani način, primjerice u slučajevima kada je jedan roditelj na privremenom radu u inozemstvu, na dužem službenom putu, pomorac ili kada je očinstvo priznato ali roditelji nikada nisu bili u braku i ne žive zajedno niti su u bilo kakvom kontaktu.

Stoga se odustalo od navedene prakse te uzimajući u obzir činjenicu da je i jedan i drugi roditelj zakonski zastupnik djeteta omogućilo da bilo koji od roditelja podnese zahtjev i preuzme izrađenu putnu ispravu. Jedino ako roditelji sami to žele, jednom od njih omogućuje se podnijeti zahtjev, a drugome preuzeti izdanu putovnicu. U slučajevima kada roditelji trajno ne žive zajedno podnošenje zahtjeva za izdavanje putne isprave za maloljetnu osobu i preuzimanje izdane pune isprave omogućuje se roditelju koji predoči odluku nadležnog suda kojom je odlučeno da će dijete s njim živjeti.

Međutim i navedeni način postupanja dovodio je do negodovanja kod nekih stranaka i traženja zaštite kod drugih institucija državne vlasti. Tako je Ministarstvo unutarnjih poslova zaprimilo upozorenje i preporuku Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova u kojoj se navodi da se Hrvatska udruga za ravnopravno roditeljstvo obratila s pritužbom na Ministarstvo unutarnjih poslova, zbog diskriminacije prema roditelju s kojim dijete ne živi u postupcima izdavanja putovnica djetetu. Navedeno je da je izdavanje putovnice u slučajevima kada su roditelji razvedeni, na zahtjev roditelja s kojim dijete živi na temelju pravomoćne odluke nadležnog suda, u suprotnosti s odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova i Obiteljskog zakona.

Nadalje je navedeno da je odredbama Obiteljskog zakona određena ravnopravna, zajednička i sporazumna roditeljska skrb, bez obzira žive li roditelji zajedno ili odvojeno. Ravnopravno podijeljena skrb između roditelja odraz je ravnopravnosti spolova u hrvatskom obiteljskom zakonodavstvu, ali i ravnopravnosti majke i oca kao roditelja. Ravnopravnost roditelja podrazumijeva jednaku odgovornost, prava i dužnosti oba roditelja u svim sadržajima roditeljske skrbi, u jednakom opsegu.

Nijedan od roditelja nema veću pravnu ulogu ni povlašteni položaj u odnosu na drugoga ili na dijete (osim ako je odlukom nadležnog tijela odlučeno suprotno). Odredba o ravnopravnoj, zajedničkoj i sporazumnoj roditeljskoj skrbi pretpostavlja sudjelovanje, dogovaranje i suočavanje oba roditelja u svim pitanjima koja se tiču djeteta, pa i u onim situacijama kada više ne žive zajedno.

Uzimajući u obzir navedene preporuke, kao i odredbe posebnih propisa koje se odnose na zastupanje djeteta te odredbe kojima je regulirano kada roditelji zajednički ostvaruju roditeljsku skrb, a kada jedan roditelj može samostalno ostvarivati roditeljsku skrb, prijedlogom ovoga Zakona nastojalo se jasno i nedvosmisleno propisati način postupanja odnosno podnošenja zahtjeva za izdavanje putne isprave djetetu ovisno o tome žive li roditelji trajno zajedno ili ne.

Prijedlogom Zakona također su izmijenjene odredbe o nadležnosti za izdavanje putovnice hrvatskim državljanima u inozemstvu na način da nadležnost diplomatske misije ili konzularnog ureda Republike Hrvatske za izdavanje putovnice nije uvjetovana reguliranim boravkom hrvatskog državljanina u inozemstvu nego diplomatska misija ili konzularni ured Republike Hrvatske može izdati putovnicu svakom hrvatskom državljaninu koji se zatekne u inozemstvu te mu se ukaže potreba da iz nekog razloga mora ishoditi putovnicu.

Prijedlogom Zakona pojednostavljuje se postupak koji stranka mora provesti nakon nestanka putne isprave. Prema odredbama važećeg Zakona o putnim ispravama hrvatskih državljana, nakon što stranka prijavi nestanak putne isprave, nadležna policijska uprava/postaja ili diplomatska misija/konzularni ured Republike Hrvatske donosi rješenje kojim putnu ispravu proglašava nevažećom a rješenje o proglašavanju putne isprave nevažećom stranka mora o svom trošku objaviti u „Narodnim novinama“. Stranka ponekad zbog potrebe neodložnog putovanja, nakon nestanka putovnice traži izdavanje nove u žurnom postupku, a postupak donošenja rješenja o proglašavanju nestale putovnice nevažećom i objave tog rješenja u „Narodnim novinama“ znatno usporava postupak izdavanja nove putovnice. Stoga će stranka kod prijave nestanka putovnice dati pisanu izjavu o okolnostima pod kojima je izgubila putovnicu ili joj je ona ukradena, a službena osoba će u evidenciji putnih isprava toj putovnici ažurirati odgovarajući status koji će ukazivati da je putovnica nevažeća isprava. Nakon toga moći će podnijeti zahtjev za izdavanje nove putovnice.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona u Državnom proračunu nije potrebno osigurati dodatna sredstva.

IV. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O PUTNIM ISPRAVAMA HRVATSKIH DRŽAVLJANA

Članak 1.

U Zakonu o putnim ispravama hrvatskih državljana („Narodne novine“ broj: 77/99, 133/2002, 48/2005 i 74/2009), u članku 2. iza stavka 2. dodaju se stavci 3. i 4. koji glase:

„Iznimno od stavka 2. ovoga članka građaninu se može izdati i druga putna isprava iste vrste ako mu je ona potrebna radi obavljanja gospodarskih, kulturnih ili sportskih djelatnosti u inozemstvu.

Ministar unutarnjih poslova će pravilnikom propisati uvjete pod kojima se građaninu može izdati i druga putna isprava iste vrste.“.

Članak 2.

Članak 23. mijenja se i glasi:

„Građaninu koji boravi u inozemstvu putovnicu može izdati i diplomatska misija ili konzularni ured Republike Hrvatske.

Građanin preuzima izrađenu putovnicu u diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu Republike Hrvatske u kojem je podnio zahtjev za izdavanje putovnice.“.

Članak 3.

U članku 34. iza stavka 1. dodaju se stavci 2., 3. i 4. koji glase:

„Ako roditelji žive zajedno s maloljetnom osobom smatra se da je jedan roditelj dao svoj pristanak drugom roditelju da može podnijeti zahtjev za izdavanje putne isprave maloljetnoj osobi i preuzeti izdanu putnu ispravu bez njegove izričite suglasnosti.

Kada roditelji trajno ne žive zajedno zahtjev za izdavanje putne isprave maloljetnoj osobi podnosi roditelj s kojim maloljetna osoba stanuje i koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb na temelju sudske odluke.

Iznimno od stavka 3. ovoga članka, zahtjev za izdavanje putne isprave maloljetnoj osobi može podnijeti i roditelj s kojim maloljetna osoba ne stanuje i koji ne ostvaruje samostalno roditeljsku skrb na temelju sudske odluke, ako drugi roditelj za to da suglasnost.“.

Članak 4.

U članku 46. stavci 3., 4. i 5. brišu se.

Članak 5.

Naziv glave IX. mijenja se i glasi:

„IX. PREKRŠAJNE ODREDBE“.

Članak 6.

U članku 53. stavku 1. iza točke 2. dodaje se nova točka 3. koja glasi:

„3. roditelj s kojim maloljetna osoba ne stanuje i koji ne ostvaruje samostalno roditeljsku skrb na temelju sudske odluke, ako bez suglasnosti drugog roditelja podnese zahtjev i ishodi maloljetnoj osobi putnu ispravu (članak 34. stavak 4.).“.

Dosadašnja točka 3. postaje točka 4.

Članak 7.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

V. OBRAZLOŽENJE POJEDINAČNIH ODREDBA

Članak 1.

Kroz primjenu odredbi važećeg Zakona o putnim ispravama hrvatskih državljana ukazala se potreba da se pojedinim kategorijama hrvatskih državljana, prvenstveno poslovnim ljudima, dozvoli posjedovanje dviju putnih isprava iste vrste. Naime, institucijama državne vlasti obraćali su se poslovni ljudi iz raznih, osobito izvozno usmjerenih sektora gospodarstva, te navodili da ne mogu putovati u inozemstvo radi obavljanja neodložnih poslovnih aktivnosti tijekom pribavljanja vize za ulazak u neke države, jer uz zahtjev za izdavanje vize moraju priložiti i putovnicu, a postupak izdavanja vize ponekad traje i nekoliko tjedana.

Predloženim dopunama članka 2. važećeg Zakona, hrvatskim državljanima omogućit će se ishoditi i drugu putnu ispravu iste vrste ako im je ona potrebna radi obavljanja gospodarskih, kulturnih ili sportskih djelatnosti u inozemstvu. Ministar unutarnjih poslova će pravilnikom propisati pobliže uvjete pod kojima hrvatski državljanin može ishoditi i drugu putnu ispravu iste vrste.

Članak 2.

Prema važećem Zakonu hrvatski državljanin može ishoditi putnu ispravu u diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu Republike Hrvatske samo ako u inozemstvu boravi duže od tri mjeseca uz reguliran boravak ili ako mu je putovnica nestala ili iz drugih razloga ne služi svrsi, a neophodno je da ostane u inozemstvu duže od 30 dana radi liječenja, službenog posla, školovanja, specijalizacije ili iz drugih opravdanih razloga. Izmjenama važećeg članka 23. omogućit će svakom hrvatskom državljaninu koji se zatekne u inozemstvu te mu se ukaže potreba da iz nekog razloga mora ishoditi putovnicu, da putovnicu ishoditi u diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu Republike Hrvatske.

Članak 3.

Kako bi se postupanje nadležnog tijela u postupcima izdavanja putnih isprava maloljetnim osobama, u kojim slučajevima zahtjev podnose roditelji kao zakonski zastupnici, uskladilo s odredbama Obiteljskog zakona koje se odnose na zastupanje djeteta i zajedničko i samostalno ostvarivanje roditeljske skrbi, dopunama važećeg članka 34. propisuje se način postupanja odnosno podnošenja zahtjeva ovisno o tome žive li roditelji trajno zajedno ili ne. Predloženim odredbama omogućuje se da bilo koji od roditelja podnese zahtjev i preuzme izdanu putovnicu djeteta u slučajevima kada roditelji žive zajedno s maloljetnom osobom. Kada roditelji trajno ne žive zajedno, zahtjev za izdavanje putovnice djetetu moći će podnijeti roditelj s kojim dijete stanuje i koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb na temelju sudske odluke.

Iznimno, zahtjev će moći podnijeti i roditelj s kojim dijete ne stanuje i koji ne ostvaruje samostalno roditeljsku skrb na temelju sudske odluke, ako se drugi roditelj s tim suglasi, odnosno ako roditelj s kojim dijete ne stanuje uz zahtjev priloži ovjerenu izjavu o suglasnosti drugog roditelja ili ako drugi roditelj svoju suglasnost da neposredno pred tijelom kod kojeg se podnosi zahtjev za izdavanje putovnice djetetu.

Članak 4.

Brišu se stavci 3., 4. i 5. članka 46. važećeg Zakona, kojima je propisano da se nestala putna isprava rješenjem proglašava nevažećom, da protiv tog rješenja stranka nema pravo žalbe i da rješenje o proglašenju putovnice nevažećom stranka mora o svom trošku objaviti u „Narodnim novinama“.

Odredbe su brisane kako bi se pojednostavio postupak koji stranka mora provesti nakon prijave nestanka putovnice, a kako bi mogla podnijeti zahtjev za izdavanje nove putovnice. Stranka ponekad zbog potrebe neodložnog putovanja, nakon nestanka putovnice traži izdavanje nove u žurnom postupku, a postupak donošenja rješenja o proglašavanju nestale putovnice nevažećom i objave tog rješenja u „Narodnim novinama“ znatno usporava postupak izdavanja nove putovnice. Kod prijave nestanka putovnice stranka će dati pisanu izjavu o okolnostima pod kojima je izgubila putovnicu ili joj je ona ukradena, a službena osoba će u evidenciji putnih isprava toj putovnici ažurirati odgovarajući status koji će ukazivati da je putovnica nevažeća isprava.

Članak 5.

S obzirom da se važećim Zakonom propisuju sankcije za prekršaje, bilo je potrebno izmijeniti naziv glave IX. tako da glasi: „IX. Prekršajne odredbe“.

Članak 6.

S obzirom na dopune članka 34. bilo je potrebno dopuniti važeći članak 53. stavak 1. na način da se dodaje odredba prema kojoj će se za prekršaj kazniti roditelj koji ne stanuje s djetetom i koji ne ostvaruje samostalno roditeljsku skrb na temelju sudske odluke, a bez suglasnosti roditelja s kojim dijete stanuje i koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb na temelju sudske odluke podnese zahtjev i ishodi maloljetnoj osobi putnu ispravu.

Članak 7.

Propisuje se stupanje na snagu ovoga Zakona.

VI. TEKST ODREDABA VAŽEĆEG ZAKONA O PUTNIM ISPRAVAMA HRVATSKIH DRŽAVLJANA KOJE SE MIJENJAJU ODNOSNO DOPUNJUJU

Članak 2.

Građanin je dužan nositi važeću putnu ispravu kada putuje u inozemstvo, osim ako međunarodnim ugovorom nije drukčije uređeno.

Građanin može imati samo jednu putnu ispravu iste vrste.

Članak 23.

Građaninu koji u inozemstvu neprekidno ima reguliran boravak duže od tri mjeseca, putovnicu može izdati i diplomatska misija ili konzularni ured Republike Hrvatske u inozemstvu na čijem području građanin boravi.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, građaninu kojem je putovnica nestala ili iz drugih razloga ne može služiti svrsi, a neophodno je da ostane u inozemstvu duže od 30 dana radi liječenja,

službenog posla, školovanja, specijalizacije ili iz drugih opravdanih razloga, putovnicu može izdati diplomatska misija ili konzularni ured Republike Hrvatske na čijem području građanin boravi.

Članak 34.

Za maloljetne odnosno poslovno nesposobne osobe zahtjev za izdavanje putne isprave podnosi zakonski zastupnik.

Članak 46.

Građanin je dužan bez odgode prijaviti nestanak putne isprave ili njezino pronalaženje.

Nestanak ili pronalaženje putne isprave prijavljuju se nadležnom tijelu ako je putna isprava nestala ili pronađena u Republici Hrvatskoj, odnosno najbližoj diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu Republike Hrvatske u inozemstvu ako je putna isprava nestala ili pronađena u inozemstvu.

Nadležno tijelo, diplomatska misija ili konzularni ured će nestalu putnu ispravu rješenjem proglasiti nevažećom.

Protiv rješenja iz stavka 3. ovog članka žalba nije dopuštena.

Rješenje iz stavka 3. ovoga članka objavit će se u "Narodnim novinama" o trošku stranke.

Građanin ne smije dati svoju putnu ispravu drugom da se njom posluži, niti se poslužiti tuđom putnom ispravom kao svojom.

Članak 53.

Novčanom kaznom od 5.000,00 do 15.000,00 kuna ili kaznom zatvora do 60 dana kaznit će se za prekršaj:

1. tko preinači, izbriše ili na drugi način krivotvori osobne podatke koji su upisani i elektronički unijeti u putnu ispravu, ili preinači, izbriše ili na drugi način krivotvori bilješke i oznake koje su u putne isprave naknadno unijele službene osobe (članak 31. stavak 6.),
2. tko davanjem neistinitih podataka ishoduje putnu ispravu od nadležnoga državnog tijela za izdavanje putne isprave i posluži se takvom putnom ispravom (članak 33. stavak 4.),
3. tko svoju putnu ispravu da drugome da se njome posluži ili se tuđom putnom ispravom posluži kao svojom (članak 46. stavak 6.).

Kaznit će se i pokušaj prekršaja iz stavka 1. ovoga članka.

Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka može se izreći zabrana izdavanja putne isprave do 2 godine.